

Kommentarer til reglene om tilskudd ved frakt av rein i forbindelse med slakting

Vilkår for å motta frakttilskudd står i [forskrift av 17. juni 2009 om tilskudd ved frakt av rein i forbindelse med slakting](#). Forskriften for søknadsåret 2020/2021 trådte i kraft 1. juli 2020.

Dette rundskrivet erstatter rundskriv 2019-37 og kommenterer reglene i forskrift om tilskudd ved frakt av rein i forbindelse med slakting. Det er gjort endring i følgende bestemmelser:

- § 2 – krav om frakt til nærmeste slakteri er fjernet.

For behandling av søknader om tilskudd gjelder reglene i forvaltningsloven. Forskrift, rundskriv og søknadsskjema er tilgjengelig på hjemmesiden til Landbruksdirektoratet – www.landbruksdirektoratet.no.

Innhold

Kommentarer til reglene om tilskudd ved frakt av rein i forbindelse med slakting..	1
1. Formål	4
2. Vilkår.....	4
2.1 Generelt om vilkår.....	4
2.2 Hvem kan søke tilskudd?	4
2.3 Hvilken periode innvilges tilskudd for?.....	5
2.4 Reinen må være fraktet minst 50 kilometer	5
2.5 Reinen må være slaktet ved et godkjent slakteri	5
2.6 Utførende slakteri må oppfylle pliktene i rapporteringsforskriften	5
2.6.1 Om dispensasjon fra rapporteringsfristen	5
2.7 Transportør og kjøretøy skal ha alle nødvendige godkjenninger	6
3. Beregning av tilskudd	6
3.1 Tilskuddssatsen	6
3.2 Det gis kun ett tilskudd per rein	6
3.2.1 Når flere søker om frakttilskudd for samme dyr.....	7
4. Krav til søknad	7
4.1 Når og hvordan skal søknaden sendes?.....	7
4.1.1 Krav om særskilt søknadsskjema	7
4.1.2 Søknadsfrist.....	7
4.1.3 Søknaden må være fullstendig	7
4.1.4 Frakt av rein som er slaktet i annen rapporteringsperiode	8
5. Saksbehandling	8
6. Kontroll og tilbakebetaling	8
6.1 Mottakere av tilskudd har opplysningsplikt.....	8
6.2 Landbruksdirektoratet fører tilsyn med utbetalinger av tilskudd.....	9
6.3 Landbruksdirektoratet kan foreta stedlig kontroll.....	9
7. Retting av feilutbetalinger.....	10
7.1 Etterbetaling av tilskudd til søker	10
7.2 Krav om tilbakebetaling av tilskudd	10
7.2.1 Hvilke tilfeller omfattes av bestemmelsen?	10
7.2.2 Hovedregel er tilbakebetaling.....	10
7.2.3 Saksbehandling i saker med tilbakebetaling av tilskudd	11

7.2.4 Landbruksdirektoratet skal følge opp vedtak om tilbakebetaling.....	12
8. Avkorting mv.	12
8.1 Hva er avkorting og hva er formålet med den?.....	12
8.2 Landbruksdirektoratet «kan» avkorte tilskudd, men skal alltid vurdere avkorting ...	12
8.3 Avkorting ved feilopplysninger	12
8.3.1 Søker må ha gitt en «feil eller mangelfulle opplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskuddet»	13
8.3.2 Søker må ha handlet «uaktsomt eller forsettlig».....	13
8.3.3 Uaktsomhet	13
8.3.4 Forsett.....	14
8.3.5 Avkortingens størrelse	14
8.4 Tilbakehold av tilskudd ved brudd på regelverk.....	14
8.4.1 Vilkår om brudd på lover eller forskrifter for reindriftsnæringen.....	14
8.4.2 Krav om utvist skyld	15
8.4.3 Om simpel uaktsomhet.....	15
8.4.4 Om forsett	15
8.4.5 Hvor mye tilskudd skal holdes tilbake?	15
8.4.6 Tilbakeholdsrett bortfaller når søker har rettet opp forholdet.....	15
8.5 Avkorting av tilskudd ved brudd på regelverk.....	15
8.5.1 Om grov uaktsomhet og forsett.....	16
8.5.2 Landbruksdirektoratet skal foreta en konkret vurdering i hver enkelt sak.....	16
9. Innkreving av tilbakebetalings- og avkortingsbeløp	16
9.1 Om motregning	17
9.2 Valg mellom motregning og innkreving av faktura.....	17
9.3 Renter.....	17
10. Klageadgang.....	18
10.1 Krav til form og innhold i klagen	18

1. Formål

I forskriften § 1 står det:

«Tilskudd ved frakt av reinslakt skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineiere i ulike reinbeitedistrikter og tamreinlag, samt bidra til effektiv slaktning og omsetning av reinkjøtt. Tilskuddet skal også bidra til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter».

Formålet søkes oppnådd ved å dekke en del av utgiftene til frakt av levende rein og reinslakt ved hjelp av tilskudd. Den delen av formålet som går på økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter oppnås ved at det betales høyere tilskudd i perioden 15. august-31. desember.

2. Vilkår

2.1 Generelt om vilkår

For å kunne motta tilskudd etter forskriften må søker oppfylle visse vilkår. Oppsummert må søker oppfylle følgende vilkår:

- Søker må ha bekostet frakt av levende rein eller reinskrotter.
- Levende rein må være fraktet mellom 15. august og 31. desember.
- Reinskrotter må være fraktet mellom 15. august og 31. mars.
- Reinen må være fraktet minst 50 kilometer.
- Reinen skal være slaktet på et godkjent slakteri.
- Utførende slakteri må oppfylle kravene til rapportering av reinslakt i rapporteringsforskriften.
- Transportør og motorvogn som frakter reinen må ha alle nødvendige godkjenninger.

2.2 Hvem kan søke tilskudd?

Frakttilskudd innvilges til *«den som bærer kostnadene for frakt av levende rein og slakteskrotter»*. Med dette menes den som har hatt utgifter til frakt av rein i forbindelse med slaktning i form av betaling til fraktselskap/transportør, utgifter til drivstoff og vedlikehold ved egentransport og lignende. Dette kan være slakteri, reineier eller videreforedlingsbedrift. Det blir mer og mer vanlig at reinen fraktes med egne transporthengere.

I søknadsskjemaet for frakttilskudd skal søker krysse av enten for at reinen har vært fraktet ved egentransport, eller for at søker har betalt for fraktoppdraget til transportør. Landbruksdirektoratet krever ikke at dokumentasjon på betaling av oppdraget i form av kvitteringer og lignende, vedlegges søknaden. Slike kvitteringer kan det likevel være nødvendig å oppbevare i tilfelle det foretas kontroll etter forskriftens § 6.

Ved egentransport, der søker frakter reinen med egne lastebiler/transporthengere er det ikke påkrevet noe dokumentasjon på utgifter til drivstoff eller vedlikehold.

2.3 Hvilken periode innvilges tilskudd for?

Frakttilskudd innvilges i en begrenset periode som tilsvarer vanlig slaktesesong. Det gis tilskudd til frakt av:

- levende rein mellom 15. august og 31. desember
- slakteskrotter mellom 15. august og 31. mars.

I perioden 1. januar til 31. mars *gis det ikke tilskudd til frakt av levende rein*. Dette er i samsvar med formålet i § 1 om å bidra til mer slakt før innflytting til høst- og vinterbeiter.

2.4 Reinen må være fraktet minst 50 kilometer

Etter forskriftens § 2 andre ledd bokstav a gis det kun frakttilskudd for rein som er fraktet minst 50 kilometer, enten fra samlingsgjerdet til godkjent slakteri, eller fra godkjent slakteri til videreforedlingsanlegg. Formålet med krav om minsteavstand er at reinen helst skal drives inn til slakteri hvis avstanden er mindre enn 50 kilometer.

Avstanden dokumenteres ved fraktbrev, der det blant annet skal være oppgitt hvor mange rein som er fraktet, om reinen fraktes levende eller som skrott, og hvor mange kilometer reinen er fraktet.

2.5 Reinen må være slaktet ved et godkjent slakteri

Etter § 2 andre ledd bokstav b er det et krav om at reinen som fraktes har blitt slaktet ved et godkjent slakteri. Med «*godkjent slakteri*» menes et slakteri som er godkjent av Mattilsynet for slaktning av rein. Slakteriet må ha sine lokaler i Norge og ha rapporteringsplikt etter forskrift om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning.

Det gis ikke frakttilskudd for rein som er blitt slaktet i utlandet. Det kan likevel gis tilskudd til rein tilhørende norske reinbeitedistrikter med beiterett i Sverige, så lenge reinen er blitt slaktet ved norsk slakteri.

2.6 Utførende slakteri må oppfylle pliktene i rapporteringsforskriften

For at søker skal kunne få frakttilskudd, må slakteriet som søker benytter seg av for å slakte sine rein, oppfylle sine forpliktelser etter rapporteringsforskriften. Disse forpliktelsene er:

- levere fullstendig og korrekt slakterapport innen utgangen av måneden etter at slaktingen er utført
- klassifisere slaktet rein ved optisk lengdemåling.

Landbruks- og matdepartementet har i vedtak av 28. august 2017 presisert at manglende eller feil rapportering fra slakteriets side stenger for at den som har betalt for frakt av de slaktede reinene kan få innvilget frakttilskudd.

2.6.1 Om dispensasjon fra rapporteringsfristen

I rapporteringsforskriften § 4 tredje ledd er det åpnet for at Landbruksdirektoratet kan dispensere fra fristen til å levere slakterapport i perioden september-januar, dvs. høstslaktesesongen. Bruk av dispensasjonsbestemmelsen vil også ha betydning for behandling av søknader om frakttilskudd.

Hvis utførende slakteri har fått dispensasjon fra rapporteringsfristen i perioden det søkes frakttilskudd for, må søker krysse av for dette i søknadsskjemaet og oppgi ny frist for rapportering som slakteriet fikk innvilget. Manglende informasjon om dette i søknadsskjemaet stenger ikke for frakttilskudd, da søker i enkelte tilfeller ikke vet om slakteriet har fått dispensasjon fra rapporteringsfristen. I slike tilfeller vil Landbruksdirektoratet kontrollere dette ved behandling av søknaden om frakttilskudd.

Hvis slakteriet har fått dispensasjon fra rapporteringsfristen, vil søknad om frakttilskudd først bli behandlet etter at slakteriet har levert slakterapport innen fristen i vedtaket om dispensasjon.

Selv om slakteriet har fått dispensasjon, må søknad om frakttilskudd fortsatt leveres innen søknadsfristen i § 4, da begrunnelse for dispensasjon fra rapporteringsfristen ikke gjelder søknad om frakttilskudd. Forskriften har heller ikke dispensasjonshjemmel.

2.7 Transportør og kjøretøy skal ha alle nødvendige godkjenninger

Etter § 2 andre ledd bokstav d, skal transportør og kjøretøy som benyttes til frakt av levende rein ha alle nødvendige godkjenninger og tilfredsstillende krav i forskrift om næringsmessig transport av dyr. Det er Mattilsynet som foretar godkjenning av lastebiler og transporthengere for frakt av levende dyr. Som regel er slik godkjenning kun aktuelt ved frakt av dyr over 8 timer.

Landbruksdirektoratet krever ikke at den som søker om frakttilskudd legger slike godkjenninger ved søknaden. I søknad om frakttilskudd må søker krysse av for at de nødvendige godkjenningene foreligger. Landbruksdirektoratet kan likevel ved eventuell kontroll kreve dokumentasjon på dette vilkåret, derfor er det nødvendig for den som søker frakttilskudd at nødvendige godkjenninger foreligger og er oppdatert på tidspunktet for fraktoppdraget.

3. Beregning av tilskudd

3.1 Tilskuddssatsen

I § 3 første ledd er det fastsatt følgende satser for tilskudd:

- 40 kroner per rein for frakt av levende rein og skrotter mellom 15. august og 31. desember
- 30 kroner per rein for frakt av slakteskrotter mellom 1. januar og 31. mars.

Differansen i tilskuddssatsen har sammenheng med forskriftens formål om å bidra til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter.

3.2 Det gis kun ett tilskudd per rein

Etter § 3 tredje ledd kan det ikke gis mer enn ett tilskudd per reinsdyr. Dette betyr at søker ikke kan få tilskudd til frakt av ett og samme dyr, først levende fra samlingsgjerdet til slakteri, og videre som slakteskrott fra slakteri til videreforedlingsanlegg. Det er heller ikke mulighet å få tilskudd hvis søker tidligere har mottatt tilskudd for frakt av samme dyret, for eksempel der dyret er blitt fraktet levende måneden før.

3.2.1 Når flere søker om frakttilskudd for samme dyr

Det forekommer tilfeller der to aktører har søkt om frakttilskudd for ett og samme dyr, først levende og så som slakteskrott. I slike tilfeller skal Landbruksdirektoratet kontakte begge søkere og innhente opplysninger om hvem av dem som skal ha tilskuddet. I de fleste tilfeller med leieslakt har foredlingsbedriften/reineieren inngått en avtale med slakteriet om hvem av dem som skal motta frakttilskudd for dyrene.

Dette kravet kan være vanskelig å kontrollere, da rein som er oppgitt i søknad om frakttilskudd ikke er identifisert. Landbruksdirektoratet kontrollerer kravet ved å kryssjekke antall dyr i søknad om frakttilskudd mot antall innrapportert slakt i den omsøkte perioden. Hvis antall dyr det søkes frakttilskudd for overstiger antall dyr i slakterrapporten, skal det ikke gis tilskudd for de overskytende dyrene.

4. Krav til søknad

4.1 Når og hvordan skal søknaden sendes?

4.1.1 Krav om særskilt søknadsskjema

Søknad om frakttilskudd skal sendes på særskilt skjema som er utarbeidet av Landbruksdirektoratet. Søknadsskjemaet skal lastes ned fra Landbruksdirektoratets nettside og leveres på papir eller e-post.

Hvis søker leverer søknad om tilskudd som fritekst i stedet for å bruke skjemaet, skal Landbruksdirektoratet returnere søknaden og be søker om å fremme en ny søknad og benytte søknadsskjemaet. Hvis søker ikke gjør dette vil tilskuddet fortsatt kunne bli innvilget, men søker vil veiledes om at han eller hun må benytte seg av søknadsskjemaet ved neste søknadsomgang.

4.1.2 Søknadsfrist

Søknad om tilskudd må være levert innen utgangen av måneden etter at slakting er gjennomført. Det er søkers ansvar at søknaden leveres i rett tid. For å regnes som levert i rett tid, må søknaden enten:

- være postlagt (stemplet ved et postkontor) senest på dato for søknadsfristen, eller
- være sendt på e-post innen kl 23:59 på dato for søknadsfristen, eller
- være levert ved Landbruksdirektoratets kontor før åpningstidens slutt på datoen for søknadsfristen.

Det er ikke åpnet for dispensasjon fra søknadsfristen for denne tilskuddsordningen. Det betyr at søknader om tilskudd som er sendt etter søknadsfristen, vil bli avvist uten realitetsbehandling.

4.1.3 Søknaden må være fullstendig

For at fristen skal kunne anses som overholdt, må søker sende en fullstendig søknad om frakttilskudd til Landbruksdirektoratet. Søknaden anses som fullstendig når alle nødvendige vedlegg følger med søknaden. Hva som er nødvendige vedlegg, fremgår av søknadsskjemaet. Hvis søker for eksempel ikke har lagt ved fraktbrev som dokumenterer frakt av dyrene, antall dyr og avstand, skal Landbruksdirektoratet etterspørre fraktbrevet før søknaden behandles. Fraktbrevet må da leveres innen søknadsfristen.

Hvis fraktbrev eller andre nødvendige vedlegg ikke er sendt inn innen søknadsfristen, vil søker få avslag på søknad om tilskudd.

4.1.4 Frakt av rein som er slaktet i annen rapporteringsperiode

I månedsskifte kan det oppstå situasjoner der reinen for eksempel er slaktet i september, og fraktet fra slakteri til foredlingsbedrift i oktober. Reinen kan også være fraktet levende til slakteri i september, men slaktet først i oktober. I slike tilfeller foregår behandling av søknader om frakttilskudd som det er vist med eksempler:

- Hvis reinen er fraktet levende i september, men slaktet først i oktober, vil den som søker om frakttilskudd ha søknadsfrist 31. oktober (fordi fraktoppdraget er utført i september). Slakteriet vil imidlertid ha rapporteringsfrist 30. november (fordi slakting er utført i oktober). Søknad om frakttilskudd vil derfor ikke kunne behandles før mot slutten av november, etter at slakteriet har levert slakterrapport for reinen som er fraktet. Dette fordi Landbruksdirektoratet må kontrollere søknaden om frakttilskudd mot antall innrapporterte reinslakt.
- Hvis reinen er slaktet i september, men fraktet som slakteskrott i oktober, vil den som søker om frakttilskudd ha søknadsfrist 30. november (fordi fraktoppdraget er utført i oktober). Slakteriet vil ha rapporteringsfrist 31. oktober (fordi slakting er utført i september). Her kan søknad om frakttilskudd behandles med en gang den kommer inn, fordi slakteriet vil ha rapportert de slaktede reinene tidligere, med mindre slakteriet har fått dispensasjon fra rapporteringsfristen, se punkt 2.6.1 i dette rundskrivet.

5. Saksbehandling

Etter forskriftens § 5 er det Landbruksdirektoratet som avgjør søknaden og anviser tilskuddet til utbetaling.

Etter å ha mottatt søknad om tilskudd, kontrollerer Landbruksdirektoratet at søknaden er sendt innen fristen og at alle nødvendige vedlegg er med. Landbruksdirektoratet kan etterspørre flere opplysninger eller dokumenter hvis noe mangler.

Antall rein som det søkes tilskudd for kryssjekkes mot slakterrapporten for den omsøkte perioden. I tilfelle slakterrapporten viser at det er blitt slaktet færre rein enn det som er oppgitt i søknad om frakttilskudd, går slakterrapporten foran.

Det forekommer ofte at Landbruksdirektoratet mottar søknad om frakttilskudd og søknad om tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting samlet fra slakteri som søker. I slike tilfeller kan vedtak om begge tilskudd gjøres i samme vedtaksbrev. Søknad om tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting behandles etter forskrift om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning med tilhørende rundskriv, [se regelverk](#).

6. Kontroll og tilbakebetaling

6.1 Mottakere av tilskudd har opplysningsplikt

Etter § 6 første ledd har de som mottar tilskudd etter forskriften plikt til å gi alle opplysninger som reindriftsmyndighetene finner nødvendige for å kunne forvalte tilskuddsordningen eller oppfylle reindriftsavtalen. Med «*reindriftsmyndighetene*» menes i dette tilfelle Landbruksdirektoratet, da det er direktoratet som forvalter ordningen.

Bestemmelsen skal forstås slik at Landbruksdirektoratet kan kun kreve opplysninger som er relevante for saksbehandlingen og den generelle forvaltningen av ordningen med frakttilskudd. Som oftest vil dette dreie seg om opplysninger og dokumentasjon som fremgår av forskriftens § 2 og § 4 andre ledd, som for eksempel kvitteringer for betalt frakt.

Det er ikke adgang å fremtvinge oppfyllelse av opplysningsplikten. Hvis Landbruksdirektoratet velger å kreve opplysninger etter § 6 første ledd, må saksbehandler oppgi forvaltningsloven § 14 som hjemmel for kravet. Den som får pålegget har da adgang til å klage på pålegget hvis vedkommende mener at det ikke finnes en lovlig adgang til å gi opplysningene til Landbruksdirektoratet. Klagen kan fremsettes skriftlig eller muntlig, og innen tre dager fra pålegget er mottatt. Landbruksdirektoratet må informere søker om klageadgangen når de gir pålegg om å gi opplysninger.

6.2 Landbruksdirektoratet fører tilsyn med utbetalinger av tilskudd

Etter § 6 andre ledd har Landbruksdirektoratet adgang til å føre tilsyn med at utbetalinger av tilskudd er riktige. Slik oppgave har Landbruksdirektoratet etter § 15 andre ledd i Reglement for økonomistyring i staten.

Tilsynet innebærer at Landbruksdirektoratet får adgang til all bokføring, korrespondanse og optegnelser som har sammenheng med tilskuddsutbetalingen, samt revidert regnskap for søkere som er pålagt revisjonsplikt. Før slike kontroller må Landbruksdirektoratet fatte pålegg og opplyse om hjemmelen og klageadgangen, slik det er omtalt i punkt 6.1 i dette rundskrivet.

6.3 Landbruksdirektoratet kan foreta stedlig kontroll

Etter § 6 tredje ledd kan Landbruksdirektoratet foreta stedlig kontroll hos den som mottar frakttilskudd. Det må foretas en individuell vurdering av om stedlig kontroll er nødvendig i den enkelte saken, da stedlig kontroll er et mer inngripende tiltak enn krav om innsending av opplysninger.

Avtalepartene har under forskriftsmøtet av 13. juni 2012 understreket at skriftlig saksgang i lignende saker skal benyttes som hovedregel. Stedlig kontroll bør derfor være forbeholdt de sakene der det er god grunn til å tro at opplysninger som er gitt, ikke er riktige. Også for slike kontroller gjelder forvaltningsloven § 14 og informasjon om den, jf. punkt 6.1 i dette rundskrivet.

Hvis Landbruksdirektoratet velger å gjennomføre bokettersyn utenfor offentlig kontor eller lignende, omfattes forholdet av forvaltningsloven § 15 om granskning. For denne bestemmelsen gjelder samme regler om informasjon og klage som for forvaltningsloven § 14. Den som leder en slik kontroll skal blant annet opplyse om formålet med kontrollen og hjemmelen for den. De som blir kontrollert har rett til å ha et vitne tilstede, og skal opplyses om denne retten før kontrollen gjennomføres.

7. Retting av feilutbetalinger

Bestemmelsen i § 7 åpner for at Landbruksdirektoratet kan rette feil i utbetalt tilskudd, enten ved etterbetaling eller krav om tilbakebetaling av tilskudd fra tilskuddsmottaker. Denne bestemmelsen er ikke en hjemmel for avkorting av tilskudd. Vedtak om tilbakebetaling av tilskudd kan kun skje etter at det er fattet vedtak om avkorting etter forskriftens § 8, eller at vedtak om tilskudd omgjøres fordi det viser seg at søker ikke oppfylte vilkårene for tilskudd på søknadstidspunktet.

7.1 Etterbetaling av tilskudd til søker

Etterbetaling av tilskudd til søker skjer ved at Landbruksdirektoratet utbetaler differansen mellom det allerede utbetalte tilskuddet og det som søker har krav på, til søkers kontonummer etter at feilen blir oppdaget. Det skal ikke fattes noe vedtak om etterbetaling av tilskudd, men søker skal informeres skriftlig om at det skjer etterbetaling av tilskudd til hans eller hennes konto.

I saker der det oppdages at søker har fått utbetalt for lite tilskudd, enten ved at søker påpeker dette overfor Landbruksdirektoratet, eller ved at direktoratet oppdager det selv, er hovedregelen at hele differansen skal etterbetales til søker.

7.2 Krav om tilbakebetaling av tilskudd

7.2.1 Hvilke tilfeller omfattes av bestemmelsen?

Bestemmelsen i § 7 andre punktum gjelder tilfeller der tilskuddsmottaker har fått utbetalt for mye tilskudd. Etter sin ordlyd gjelder § 7 i alle situasjoner der utbetaling av tilskuddet er feil, også der søker ikke kan lastes for å ha bidratt til feilutbetalingen. For eksempel kan det ha skjedd en feil hos forvaltningen ved utbetaling, eller det utilsiktet er blitt skrevet et ekstra tall i søknaden.

7.2.2 Hovedregel er tilbakebetaling

Landbruksdirektoratet har et ansvar for å sørge for at bruk av statens midler skjer i tråd med lover og forskrifter, herunder reindriftsavtalen og denne forskriften. Hovedregelen er derfor at feilutbetalinger skal kreves tilbake. Dette ble også konkludert av Landbruks- og matdepartementet, som mener at det skal tungtveiende hensyn til før tilbakebetaling av feilutbetalt tilskudd kan unnlates.

Det at Landbruksdirektoratet «kan» rette feil i utbetalinger ved å kreve tilbake tilskudd betyr at det må foretas en konkret vurdering av om det er rimelig å kreve beløpet tilbake i den enkelte sak. Det må vurderes om det skal fremmes krav om tilbakebetaling og hvor mye som skal kreves tilbakebetalt. I den konkrete vurderingen må Landbruksdirektoratet ta stilling til om det foreligger adgang til å endre eller omgjøre vedtaket etter forvaltningsloven § 35.

Der søker har vært i aktsom god tro om utbetalingen, kan det i enkelte tilfeller være grunnlag for å ikke kreve tilbakebetaling. Dette gjelder blant annet feilutbetaling som skyldes en feil fra Landbruksdirektoratet hvor søker ikke hadde grunn til å reagere på feilutbetalingen. De som søker om frakttilskudd er selvstendige næringsdrivende, og er derfor underlagt en streng aktsomhetsnorm. Det kreves av søkerne at de har full kjennskap til egen drift og at de søker i tråd med gjeldende regler for tildeling av tilskudd.

I praksis vil dette medføre at det er få tilfeller hvor søker kan høres med å ha vært i aktsom god tro.

I vurderingen av om tilskuddet skal kreves tilbakebetalt, må statens interesse av korrekt bruk av statlige midler (hensynet til korrekt oppgjør og sikker forvaltning av offentlige midler) avveies mot hensynet til søker, for eksempel om søker har innrettet seg på at utbetalingen er endelig og at det har gått lang tid siden utbetalingen. Det kan også være et relevant moment om tilskuddsmottaker har søkt veiledning hos Landbruksdirektoratet og hvor god denne har vært, eller om feilen på annen måte skyldes forvaltningen.

I situasjoner med feilutbetaling har tilskuddsmottaker fått tilskudd som han eller hun ikke hadde krav på. Landbruks- og matdepartementet har uttalt at hensynet til et korrekt oppgjør og en sikker forvaltning av offentlige midler skal derfor som det klare utgangspunktet veie tyngre enn hensynet til at mottakeren kan ha rettet seg etter utbetalingen.

7.2.3 Saksbehandling i saker med tilbakebetaling av tilskudd

I situasjoner der Landbruksdirektoratet har kommet frem til at utbetalt tilskudd skal kreves tilbakebetalt, skal det opprinnelige vedtaket om tilskudd omgjøres etter forvaltningsloven § 35, hvis vilkårene for omgjøring foreligger i den enkelte saken.

Omgjøring av vedtak om tilskudd som utløser krav om tilbakebetaling regnes som omgjøring til skade for den vedtaket retter seg mot. Hvis feilen blir avdekket etter at underretning om vedtaket er kommet frem til tilskuddsmottaker, vil en omgjøring til skade normalt være avheneig av at vedtaket er gyldig, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

I saker der det er blitt utbetalt for mye tilskudd grunnet en feil vil feilen som hovedregel ha virket bestemmende på vedtakets innhold. Ugyldighetsvurderingen må derfor gjøres konkret på bakgrunn av samtlige forhold i saken med utgangspunkt i den ulovfestede ugyldighetslæren.

Hvis Landbruksdirektoratet kommer frem til at vedtaket kan omgjøres, skal det sendes forhåndsvarsel til tilskuddsmottakeren etter forvaltningsloven § 16. I slik forhåndsvarsel skal det opplyses om:

- hvilket vedtak om tilskudd saken gjelder
- at vedtaket vurderes omgjort
- bakgrunnen for omgjøringen
- konsekvenser av omgjøringen, for eksempel at tilskuddet skal innkreves ved faktura eller motregnes i fremtidige tilskuddsutbetalinger
- tilskuddsmottakerens adgang til å uttale seg i saken, med en frist for uttalelse. Fristen bør fastsettes på en slik måte at tilskuddsmottaker får tilstrekkelig tid til å ivareta sine interesser.

Både vedtak om omgjøring etter forvaltningsloven § 35 og vedtak om tilbakebetaling etter forskriftens § 7 er enkeltvedtak. Tilskuddsmottaker må derfor opplyses om at det er klageadgang på begge vedtakene. Opplysningene om dette skal gis i samme brev som vedtak om omgjøring.

7.2.4 Landbruksdirektoratet skal følge opp vedtak om tilbakebetaling

Vedtak om tilbakebetaling skal følges opp etter gjeldende innkrevingsrutiner. Kopi av vedtaket om tilbakebetaling sendes til økonomikoordinator med opplysninger om organisasjonsnummer og kontonummer til den som vedtaket gjelder.

8. Avkorting mv.

Bestemmelsen i § 8 er todelt og omfatter hhv. tilfeller der søker har gitt feil eller mangelfulle opplysninger, og der søker har drevet sin virksomhet i strid med lover eller forskrifter for reindriftsnæringen.

8.1 Hva er avkorting og hva er formålet med den?

Bestemmelsen i § 8 regulerer avkorting av tilskudd. Avkorting innebærer at Landbruksdirektoratet foretar en reduksjon i tilskuddet som søker i utgangspunktet oppfylte vilkårene for å motta. Hvis søker ikke oppfylder vilkårene for å motta tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting, skal tilskuddet avslås. Dette er ikke en avkorting.

Et overordnet mål med avkorting er å sikre forsvarlig forvaltning av fellesskapets midler. Risikoen for avkorting ved feilopplysninger skal skjerpe søkerens aktsomhet ved utfylling og innlevering av søknaden, samt bidra til at tilskuddsmottakerne opptrer innenfor det fastsatte regelverket. Avkorting har ikke et pønalt formål og anses derfor ikke som straff.

8.2 Landbruksdirektoratet «kan» avkorte tilskudd, men skal alltid vurdere avkorting

Hvis forhold ved tilskuddsmottakeren omfattes av § 8 første eller andre ledd, «kan» tilskuddet avkortes. Det betyr at det hører under forvaltningens frie skjønn om avkorting skal foretas. Selv om bestemmelsen er utformet som en «kan»-bestemmelse, er det klare utgangspunktet at det skal foretas avkorting hvis søker har drevet i strid med nevnt regelverk.

8.3 Avkorting ved feilopplysninger

Etter § 8 første ledd kan tilskuddet avkortes hvis tilskuddsmottaker uaktsomt eller forsettlig har gitt feil eller mangelfulle opplysninger i søknaden, og disse opplysningene har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskudd.

Der Landbruksdirektoratet oppdager at søker har gitt feilopplysninger i søknaden, skal det alltid vurderes avkorting etter § 8 første ledd. Avgjørelse om å avkorte tilskudd er et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2, og kan påklages av søker.

For at Landbruksdirektoratet skal kunne fatte vedtak om avkorting etter bestemmelsen, må enkelte vilkår være oppfylt.

8.3.1 Søker må ha gitt en «feil eller mangelfulle opplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskuddet»

En feilopplysning foreligger når det som er ført opp i søknaden ikke er i samsvar med de faktiske forhold. Hovedregelen er at søker må føre korrekte søknadsopplysninger inn i rett felt i søknaden for å være berettiget tilskudd.

Hvis søker har presisert eller forklart de reelle forhold i kommentarfeltet eller på annen måte, må det vurderes konkret i hver enkelt sak om søker anses å ha gitt feil opplysning eller ikke. Hvis opplysninger som er gitt i søknaden gjør at saksbehandler kan behandle søknaden på korrekt grunnlag, er det mye som taler for at søker ikke har gitt feil eller mangelfull opplysning som ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskudd.

Feilopplysningen må i tillegg ha eller kunne ha gitt mer tilskudd enn søker er berettiget. Bestemmelsens kjerneområde er tilfeller hvor Landbruksdirektoratet gjennom saksbehandling og kontroll (maskinell kontroll og risikobasert kontroll) oppdager feilopplysningen. Hvis søker selv sier fra om feilen uoppfordret, uten at Landbruksdirektoratet har tatt kontakt med søker, bør tilskuddet ikke avkortes.

8.3.2 Søker må ha handlet «uaktsomt eller forsettlig»

Det neste vilkåret er om søker har gitt feilopplysningen «uaktsomt eller forsettlig». Dette innebærer at det ikke kan avkortes i tilskuddet hvis søker var i aktsom god tro da feilopplysningen ble gitt. En søker er i aktsom god tro der han eller hun ikke visste og heller ikke burde visst at opplysningen i søknaden var feil.

Tilskuddsmottakerne etter forskriften er selvstendig næringsdrivende, og det stilles strenge krav til tilskuddsmottakernes aktsomhet. Tilskuddsmottaker vil derfor sjelden kunne ha gitt feilopplysninger i aktsom god tro. Det forventes for eksempel at tilskuddsmottaker har full kunnskap om sin drift og regelverket som omfatter driften. Hvis tilskuddsmottaker har problemer med å forstå søknadsskjemaet, forventes det at han eller hun kontakter Landbruksdirektoratet i god tid før søknadsfristen.

Et eksempel på at søker kan ha vært i god tro om en feilopplysning, er der søker har lagt til grunn opplysninger fra utførende slakteri, og det for øvrig var god grunn til å stole på disse opplysningene på søknadstidspunktet. Søker vil videre kunne ha vært i god tro hvis beløpet avviker så lite fra det som er riktig at søker ikke kan klandres for å ikke ha reagert.

Når søker ikke har vært i god tro, foreligger enten uaktsomhet eller forsett.

8.3.3 Uaktsomhet

Bestemmelsen i § 11 første ledd omfatter tilfeller med såkalt simpel uaktsomhet. Simpel uaktsomhet forekommer når tilskuddsmottakeren har opptrådt i strid med det som en alminnelig aktsom person i samme situasjon ville ha gjort.

Ved vurdering av aktsomhetskravet må det foretas avveining av flere hensyn, også om det var uklarheter i søknadsskjema, regelverk eller annen informasjon, og om denne uklarheten kunne skape tolkningstvil hos tilskuddsmottakeren. Det ses også hen til tidligere praksis der aktsomhetskravet er blitt vurdert.

8.3.4 Forsett

Vurderingen av forsett er en subjektiv vurdering. Det betyr at Landbruksdirektoratet i den enkelte sak må sannsynliggjøre at tilskuddsmottaker ved sin handling må ha ment å ville tilegne seg en urettmessig utbetaling av tilskudd. Det må foreligge en saklig årsakssammenheng mellom handlingen og den urettmessige utbetalingen.

8.3.5 Avkortingens størrelse

Landbruksdirektoratet kan avkorte «hele eller deler av tilskuddet». Hovedregelen er at tilskuddet skal avkortes med et beløp tilsvarende den urettmessige utbetalingen. For eksempel, hvis feilopplysningen har ført til at tilskuddsmottaker har mottatt 10 000 kroner i uberettiget tilskudd, skal tilskuddet avkortes med 10 000 kroner.

Saksbehandler må likevel alltid vurdere om det er rimelig og forholdsmessig å avkorte et beløp tilsvarende den urettmessige utbetalingen i den enkelte sak, eller om avkortingsbeløpet bør settes høyere eller lavere.

For eksempel bør avkortingsbeløpet settes høyere hvis søker har gitt feilopplysninger ved flere søknadsomganger. Hvis størrelsen på den urettmessige utbetalingen blir uforholdsmessig høy i forhold til feilopplysningen som er gitt, kan dette tilsi at avkortingens beløp bør settes lavere enn merutbetalingen.

Beløpet som avkortes kan aldri vært større enn søkers tilskuddsutbetaling i den enkelte søknadsperioden. Det betyr at avkortingsbeløpet ikke kan overstige tilskuddsutbetalingen, slik at tilskuddsmottaker ender opp med å skylde Landbruksdirektoratet penger ut over tilskuddet han eller hun har søkt om.

8.4 Tilbakehold av tilskudd ved brudd på regelverk

Bestemmelsen i § 8 andre ledd første punktum gjelder tilfeller der tilskuddsmottaker i henhold til reindriftsmyndighetenes vedtak driver eller har drevet sin virksomhet i strid med lover eller forskrifter for reindriftnæringen. I tilfeller der det er utvist uaktsomhet eller forsett, kan Landbruksdirektoratet holde tilskuddet tilbake inntil forholdet er rettet.

For at Landbruksdirektoratet skal kunne bruke bestemmelsen i § 8 andre ledd første punktum, må enkelte vilkår være oppfylt.

8.4.1 Vilkår om brudd på lover eller forskrifter for reindriftnæringen

Bestemmelsen nevner at brudd på lover eller forskrifter for reindriftnæringen skal være konstatert i reindriftsmyndighetenes vedtak. Det betyr at det er fylkesmannen, Landbruksdirektoratet eller Landbruks- og matdepartementet som må ha fattet et gyldig vedtak om at søker driver i strid med lover eller forskrifter for reindriftnæringen. Da forvaltningslovens utgangspunkt er at vedtak skal iverksettes straks, vil ulovlig forhold etter § 8 andre ledd foreligge selv om det aktuelle vedtaket er påklaget, med mindre det er gitt utsatt iverksettelse etter forvaltningsloven § 42.

Vedtak fra andre myndigheter, for eksempel Skatteetaten, omfattes ikke av bestemmelsen. Tilfeller der det er mistanke om at søker driver i strid med lover og forskrifter for reindriftnæringen, men der forholdet enda ikke er konstatert i et forvaltningsvedtak, omfattes heller ikke.

Som eksempel på det som omfattes av forskriften kan nevnes tilfeller der den som søker om frakttilskudd er en siidaandelsleder som driver sin reindrift i strid med bestemmelser om øvre reintall i reindriften § 60.

8.4.2 Krav om utvist skyld

I tillegg til at brudd på regelverk for reindriftsnæringen må være konstatert i et vedtak fra reindriftnæringene, må tilskuddsmottaker ha utvist skyld ved brudd på dette regelverket. Bestemmelsen i § 8 andre ledd første punktum, der Landbruksdirektoratet gis adgang til å holde tilbake tilskuddet, krever at tilskuddsmottaker har utvist simpel uaktsomhet eller forsett.

8.4.3 Om simpel uaktsomhet

Simpel uaktsomhet forekommer når tilskuddsmottakeren har opptrådt i strid med det som en alminnelig aktsom person i samme situasjon ville ha gjort.

Tilskuddsmottakerne etter forskriften er selvstendig næringsdrivende, og det stilles strenge krav til tilskuddsmottakernes aktsomhet. Tilskuddsmottaker vil derfor sjelden kunne ha brutt regelverket for sin egen drift uten å ha utvist uaktsomhet. Det forventes for eksempel at tilskuddsmottaker har full kunnskap om sin drift og regelverket som omfatter driften.

8.4.4 Om forsett

Vurdering av forsett er en subjektiv vurdering. Hva som omfattes av forsett, er beskrevet i punkt 8.3.4 i dette rundskrivet.

8.4.5 Hvor mye tilskudd skal holdes tilbake?

Landbruksdirektoratet må i den enkelte sak foreta en vurdering av hvor mye av tilskuddet skal holdes tilbake. Hovedregelen er at beløpet som holdes tilbake må være stort nok til å legge press på tilskuddsmottaker til å rette opp ulovligheter i hans eller hennes drift, men heller ikke så stort at det oppleves som grovt urimelig og forringer tilskuddsmottakerens økonomi.

8.4.6 Tilbakeholdsrett bortfaller når søker har rettet opp forholdet

Hvis søker har rettet opp forholdet og innrettet sin drift slik at den er blitt lovlig, kan Landbruksdirektoratet ikke lenger holde tilskuddet tilbake. Det betyr at pålegg fra reindriftnæringene om retting av ulovlig forhold som er oppfylt på søknadstidspunktet, ikke kan tjene som grunnlag for tilbakehold.

Det er tilskuddsmottaker som har bevisbyrden for at det ulovlige forholdet er rettet. Det betyr at tilskuddsmottaker må fremskaffe opplysninger og dokumentasjon som er nødvendig for å sannsynliggjøre at det ulovlige forholdet er blitt rettet. For eksempel, kan tilskuddsmottaker sende inn vedtak om at hans eller hennes drift er brakt i lovlige former.

8.5 Avkorting av tilskudd ved brudd på regelverk

Etter § 8 andre ledd andre punktum kan Landbruksdirektoratet avkorte heler eller deler av tilskudd hvis tilskuddsmottaker i henhold til reindriftnæringenes vedtak driver eller har drevet sin virksomhet i strid med lover og forskrifter for reindriftsnæringen, og det er utvist grov uaktsomhet eller forsett.

Bestemmelsen har samme vurderingstema som § 8 andre ledd første punktum, men er forbeholdt de grovere tilfeller av regelverksbrudd. Til forskjell fra § 8 andre ledd første punktum om tilbakehold av tilskudd, kan avkorting etter § 8 andre ledd andre punktum foretas også der det ulovlige forholdet har blitt rettet, hvis tilfellet er grovt nok.

For vurderingen av vilkårene om brudd på regelverk som er konstatert ved reindriftsmyndighetenes vedtak og krav om utvist skyld, vises til punktene 8.4.1 og 8.4.2 i dette rundskrivet.

8.5.1 Om grov uaktsomhet og forsett

Ved grov uaktsomhet dreier det seg om et markert avvik fra alminnelig handlemåte for en alminnelig aktsom person i samme stilling og situasjon. Dette er en objektiv vurdering. Vurderingen er den samme som for simpel uaktsomhet, men i tilfellet med grov uaktsomhet må tilskuddsmottakerens handlinger utløse sterk bebreidelse.

Vurderingen av forsett er en subjektiv vurdering. Det betyr at Landbruksdirektoratet i den enkelte sak må sannsynliggjøre at tilskuddsmottaker har driver eller har drevet sin drift i strid med lover eller forskrifter for reindriftnæringen. I enkelte tilfeller er dette konstatert i reindriftsmyndighetenes vedtak om regelverksbrudd. I andre tilfeller kan det være vanskelig å avgjøre om forsett foreligger. Det er derfor bedre at saksbehandleren vurderer forholdet etter krav om grov uaktsomhet, da dette er en objektiv vurdering.

8.5.2 Landbruksdirektoratet skal foreta en konkret vurdering i hver enkelt sak

Selv om utgangspunktet er at det skal foretas avkorting ved brudd på regelverk som er nevnt i § 8 andre ledd, må Landbruksdirektoratet likevel foreta en konkret vurdering i hver enkelt sak av om det bør reageres med avkorting i tilskudd eller ikke. I tillegg må Landbruksdirektoratet vurdere hvor mye av tilskuddet som skal avkortes.

Vurderingen skal gjøres på bakgrunn av avveining av relevante momenter. I norsk rett stilles det et skjerpet aktsomhetskrav til næringsdrivende, slik at det forventes at lover og forskrifter som har direkte betydning for vedkommendes næring, blir overholdt.

Graden av eventuell avkorting bør stige proporsjonelt med alvorligheten av handlingen som førte til brudd for relevant regelverk, i tillegg til vurderingen av driftsøkonomiske konsekvenser for den aktuelle tilskuddsmottakeren. For å ivareta likebehandlingsprinsippet bør det ses hen til tidligere behandling av lignende saker. Vurdering av avkorting i saker med lik faktum skal være lik uavhengig av hvor i Norge søker har sin drift.

Beløpet som avkortes kan aldri være større enn søkers tilskuddsutbetaling i den enkelte søknadsperioden. Det betyr at avkortingsbeløpet ikke kan overstige tilskuddsutbetalingen, slik at tilskuddsmottaker ender opp med å skylde Landbruksdirektoratet penger ut over tilskuddet han eller hun har søkt om.

9. Innkreving av tilbakebetalings- og avkortingsbeløp

Bestemmelsen i § 9 omfatter regler for innkreving av differansen mellom utbetalt tilskudd og det beløpet som kreves tilbakebetalt som følge av vedtak om avkorting og tilbakebetaling. Før tilbakebetaling skal kunne kreves, må vedtaket om tilskudd omgjøres etter forvaltningsloven § 35, se punkt 7.2.3 i dette rundskrivet.

9.1 Om motregning

I § 9 første ledd er det angitt en selvstendig hjemmel til motregning i fremtidige tilskuddsutbetalinger. Det betyr at Landbruksdirektoratet ikke trenger å gå veien om ulovfestede motregningsregler i slike tilfeller.

For å kunne motregne feilutbetalt tilskudd i fremtidige tilskuddsutbetalinger må Landbruksdirektoratet først sende faktura på beløpet som feilutbetalt tilskudd utgjør. Først når faktura ikke er blitt betalt innen fristen i faktura, kan det foretas motregning.

Før motregning foretas, må det alltid sendes en motregningserklæring til den som vedtaket om tilbakebetaling gjelder. Erklæring kan ikke sendes før faktura på tilbakebetaling er forfalt. Beslutning om å foreta motregning er ikke et enkeltvedtak og kan ikke påklages.

9.2 Valg mellom motregning og innkreving av faktura

Det er Landbruksdirektoratet som foretar valget mellom å innkreve tilbakebetalingsbeløp ved faktura og oppfølging av denne, og motregning av tilbakebetalingsbeløpet i fremtidige tilskuddsutbetalinger.

Frakttilskudd utbetales ofte hver måned til den enkelte tilskuddsmottaker etter søknad. Hvor ofte tilskuddsmottaker har fraktoppdrag, varierer imidlertid betydelig. Noen tilskuddsmottakere har kontinuerlig frakt av rein og slakteskrotter mellom september og mars, mens andre utfører slike oppdrag en eller to ganger i året.

Hvor ofte søker vanligvis mottar tilskudd har betydning for valget mellom innkreving og motregning. Hvis søker mottar tilskudd få ganger i året, eller tilbakebetalingskravet fremmes i perioden april-august, der det ikke foretas slakting eller frakt av rein/reinslakt, er faktura og oppfølging av den å foretrekke. I alle de andre tilfellene bør motregning være hovedregelen.

9.3 Renter

Utgangspunktet i norsk rett er at det ikke kan kreves renter uten hjemmel. Det betyr at den aktuelle forskriften må inneholde en bestemmelse om renter for at disse skal kunne kreves ved tilbakebetalingskrav.

I § 9 andre ledd er det åpnet for at det kan kreves renter ved krav om tilbakebetaling. Renter beregnes fra to forskjellige tidspunkt:

- for mottakere som ikke var i aktsom god tro om utbetalingen – fra tidspunktet tilbakebetalingskravet er kommet frem til mottaker
- for mottakere som har utvist grov uaktsomhet eller forsett – fra tidspunktet for utbetaling av urettmessige tilskuddet.

For begge tilfeller er rentefoten lik den som er satt i lov om renter ved forsinket betaling § 3.

Bestemmelsen skal fungere som et insentiv til søker om å melde fra om mottak av uberettiget tilskuddsbeløp, i stedet for å beholde beløpet inntil det eventuelt blir krevet tilbake. Regelen har også til hensikt å forhindre at feilutbetalinger skjer ved at risikoen for å bli ilagt renter skal skjerpe søkerens aktsomhet ved utfylling og innlevering av søknader om tilskudd.

Vilkåret om at tilskuddsmottaker må ha handlet uaktsomt eller forsettlig innebærer at det ikke kan kreves renter dersom tilskuddsmottaker var i aktsom god tro. For vurderingen av aktsom god tro og krav til skyld i form av uaktsomhet og forsett, vises til punktene 8.4.2, 8.4.3, 8.4.4 og 8.5.1 i dette rundskrivet.

10. Klageadgang

Vedtak som er fattet med hjemmel i forskriften kan påklages etter forvaltningslovens regler i lovens kapittel VI.

Landbruksdirektoratets vedtak etter forskriften, for eksempel vedtak om avslag på søknad om tilskudd eller vedtak om avkorting/tilbakebetaling, kan påklages til Landbruks- og matdepartementet. Klagen sendes til: postmottak@landbruksdirektoratet.no eller Landbruksdirektoratet, Postboks 1450 Vika, 0116 Oslo.

Landbruksdirektoratet tar stilling til klagen og enten tar klagen til følge slik at saken avsluttes, eller opprettholder sitt vedtak og oversender klagen til Landbruks- og matdepartementet for endelig behandling. Landbruks- og matdepartementets vedtak i slike saker kan ikke påklages.

10.1 Krav til form og innhold i klagen

Klager på vedtak etter denne forskriften skal være skriftlig og sendt per post eller e-post. For at forvaltningen skal kunne ta klagen under behandling og behandle den effektivt og korrekt, må klagen inneholde følgende:

- hvilken endring i vedtaket som ønskes
- hvorfor vedtaket er feil og bør endres.